

Oponentní posudek na práci Stanislava Antala *Analýza volebních kampaní České strany sociálně demokratické ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2006 a 2010.*

Práce dosahuje předepsaného rozsahu a zahrnuje obligátní formální prvky. Její struktura je přehledná a logická (byť není vždy naplněna šťastným obsahem, viz níže). Sestává ze tří bloků, nepočítaje úvod a závěr, přičemž první blok (kap. 2) je teoretický, druhé dva bloky jsou empirické (kap. 3 a 4, volební kampaně v r. 2006 a 2010).

Výzkumná otázka je srozumitelně formulována. Teoretický rámec výzkumné otázky (Lees-Marshmentová a její teorie product-, sales- a market-oriented party) je relevantní. Na místě školitele bych ovšem autora od použití této teorie asi trochu zrazoval, neboť jde o teorii, která má z koncepčních důvodů v oblasti empirického testování jisté limity, které uznává sama Lees-Marshmentová (zjednodušeně řečeno: neexistuje vlastně žádná konkrétní empirická charakteristika, která by umožnila strany podle její typologie rozlišovat, v různých kontextech může být táž charakteristika označena jako jiná fáze a bude podnětem k zařazení k jinému typu, empirické testování se tedy hrozí zvrhnout do naprosté nahodilosti).

Otazník bych postavil nad zařazení některých témat. Narážíme zde na jednu z obvyklých slabín studentských prací: snahu říci příliš mnoho, vyjádřit se k příliš mnoha tématům a (možná) ukázat, že v čem všem se orientují. Asi nejvýrazněji se to dá demonstrovat na kapitole 2.3. Nač bylo třeba věnovat šest stran úvahám o negativní kampani, když pro předem zvolený teoretický rámec a zvolenou výzkumnou otázku má to, zda je kampaň pozitivní či negativní jen zanedbatelnou relevanci, pokud vůbec nějakou? Podobně v případě kapitoly 2.1. Je samozřejmě dobře, že autor definoval ve vztahu k problému pojem „volební kampaň“. Na druhou stranu, k čemu potřebuje – ve vztahu k řešenému problému – třeba na třech stranách rozebírat rozdíly mezi volební kampaň předmoderní, moderní a postmoderní? A když už potřebuje – protože nějaké spojení by se jistě najít dalo, byť sama Lees-Marshmentová jej netematizuje – , proč tedy s tím pak nepracuje ve stati nebo v závěru?

Problém je, že těmito dvěma kapitolami autor vyčerpává přinejmenším polovinu teoretického bloku a tak se mu už ani nedostává prostor k tomu, aby třeba jasně stanovil empirická kritéria, podle kterých bude testovat. A tak v empirické části testuje spíše nahodile.

Práce je opřena o tři typy zdrojů: zahraniční i domácí odbornou literaturu (byť relevantní jen z části, některá témata vůbec nemusela být zpracovávána a tudíž ani používaná literatura k nim, viz níže), dále média (internetové verze deníků plus další české internetové zdroje) a konečně, o interní informace samotné ČSSD (z menší části dostupné na internetu, z větší části však skutečně převzaté od pracovníků strany). Hlavně posledně jmenované posouvá autor přece jen o trochu dál, než velkou většinu studentů zpracovávajících toto téma. Bez těchto informací je také jakýkoli pokus empiricky testovat teorii Lees-Marshmentové předem odsouzen k nezdaru (sama Lees-Marshmentová to ostatně sama říká). To je zároveň druhý důvod, proč bych jako školitel váhal, zda studenta v této teorii podporovat. Pro žádnou ze dvou dalších stran, které používá jako srovnání pro ČSSD (ODS v r. 2006, VV v r. 2010) totiž srovnatelné údaje nemá a musí se opírat o média, nebo se obejít vůbec bez jakýchkoli zdrojů.

Není mi vlastně jasné, proč se autor v tomto případě pokoušel ČSSD vůbec komparovat. Tvrzení, že kampaň ČSSD se neodehrává ve vzduchoprázdnu a proto musí být řečeno i něco o protivnicích nemohu brát za dostatečný důvod ke komparativně postaveným kapitolám, to stačilo prostě zmínit v rozboru konkrétních prvků kampaně ČSSD. Tím spíše, že výzkumná otázka se dalších stran netýká. Oč lepší by tedy třeba bylo, kdyby se autor soustředil jen na

samu ČSSD, použil strukturu, kterou pro výklad/empirické testování použila sama Lees-Marshmentová a šel po jednotlivých fázích (např. schéma 3 v Lees-Marshmentová / *The Marriage of Politics and Marketing, Political Studies* 2001) nebo dokonce využil pro každou z fází sadu konkrétních otázek na empirii (druhá část kap. 1 v Lees-Marshmentová / *Political marketing and British political parties* 2. edition, 2008).

Jako problematický hodnotím autorův způsob odkazování na zdroje. Zvláště co se nejdůležitějšího zdroje týče – analýz ČSSD a případných rozhovorů s jejími pracovníky. Řada tvrzení v práci obsažených je patrně převzata s analýz ČSSD nebo výsledkem rozhovoru s pracovníky ČSSD, ale to si čtenář musí domyslet z charakteru tvrzení a skutečnosti, že v seznamu literatury jsou analýzy uvedeny a v úvodním poděkování je zmíněn Oto Novotný a PAO ČSSD – v textu zůstávají tyto informace často bez odkazu na konkrétní zdroj, jen s obecným označením typu „podle povolebního průzkumu pro ČSSD“ apod. (např. první odstavec s. 28, třetí odstavec s. 29, první odstavec s. 31 atd.), někdy ani to ne (např. text od poloviny s. 33 do konce s. 34).

Jiný problém se vyjeví v odkazování na literaturu. Kap. 2.4. skutečný teoretický základ práce, teorii Lees-Marshmentové. Počínaje čtvrtým odstavcem je však deset dalších odstavců, které reprodukuji obsah teoretické části Lees-Marshment 2001 zcela bez odkazu. Pak přichází odkaz na Lees-Marshment 2001, ale na strany 702-710, na kterých není rozebírána teorie, ale na kterých je empirická ilustrace. Bylo by možné namítnout, že zmíněnému odkazu předchází právě dvě odstavce empirické ilustrace, které se týkají britské Labour Party. Potíž je v tom, že ona empirická ilustrace v Lees-Marshment se netýká labouristů, ale konzervativců. Přesto mohu říci, že ony dva odstavce jsou skutečně z pera Lees-Marshment. Našel jsem je však v její knize *Political marketing and British political parties*, jsou shrnutím kap. 8... na kterou však autor neodkazuje a neuvádí ji ani v seznamu literatury. Na s. 14 je pro změnu za třetím odstavcem odkaz na Lees-Marshment 2001 s. 694-701, přičemž odstavec reprodukuje pouze údaje ze samotné strany s. 701.

Další otázky, jako třeba přínos teorie Lees-Marshment ve srovnání s teoriemi catch-all party, kartelové strany nebo Panebiancovým konceptem (autor přebírá optiku Lees-Marshmentové a spolu s ní soudí, že právě její teorie poskytuje lepší a reálnější obraz – podle mě jsou naopak lepší ony starší typologie, neboť jsou jednoznačnější empiricky a sledují mnohem více rysů vnitřních i vnějších, než teorie Lees-Marshmentové) nebo zda autor dobře postihnul Ormrodovu kritiku (která je primárně konceptuální, až sekundárně empirická) jsou přece jen sofistikovanějšího rázu a jakkoli s autorem nesouhlasím, má to ve srovnání s předchozím pro hodnocení diplomové práce menší význam.

Přes některé věcné závěry s nimiž souhlasím tedy musím posuzovanou práci označit za metodologicky nepřiliš dobře zvládnutou a navrhuji ji hodnotit známkou 2-3 v závislosti na průběhu obhajoby.

Martin Polášek, 15.9. 2011